

چند نفری در آنجا باشند که باین کارها رسیدگی کنند و جواب مردم را بدهند در هر حال وجود اداره اوقاف لازم بود و بایستی تشکیل شود.

ارباب کیخسرو - بر طبق آن چه یزیدیکه فرمودید بنده خواستم جواب عرض کنم میفرمائید اداره باید تشکیل شود و قانون بنویسند بنده عرض می کنم بعکس است اول باید قانون نوشته شود آنوقت اداره تشکیل شود بلکه باید بعد از گذشتن بودجه اداره تشکیل شود.

افتخار الواعظین - سؤال میکنم چه علت دارد مثل سابق سوالات جمع میشود و ابداء وزراء حاضر نمیشوند جواب بدهند بنده چند روز قبل سؤالی داشتم از وزیر عدلیه در باب تحقیق محاسبه آصف المملک که اسباب اختلاف خواهد شد از آقای رئیس سؤال می کنم که آیا آن سؤال فرستاده شده است یا خیر اگر فرستاده شده است تشریف خواهند آورد که جواب بدهند؟

رئیس - سؤالی که نمایندگان میفرمایند مسلماً فرستاده میشود خواهش میکنم که این را دیگر نفرمایند مگر اینکه یاد آوری بفرمایند.

حاج سید ابراهیم مدرسی - بنده در وقتیکه میخواستند از معاون وزارت اوقاف سؤال کنند عرض کردم وقتی باید سؤال کرد که وزیری در میان باشد و وزیر علوم هیچ معین نمیشود و هیچ اثری از او نمی بینم سوالات را هم بنماید جواب بدهند بجهت اینکه اگر سؤال بدل باستيضاح شد آنوقت چه خواهیم کرد؟

رئیس - معاون برای همین خوب است که در موقعیکه وزیر معرفی نشده است با مجلس طرف باشد.

حاج شیخ علی - علاوه بر این آقای معاون از طرف وزیر علوم هم رسماً بمجلس معرفی نشده اند.

(در اینوقت وکلا ایشان را تکذیب کردند)

ارباب کیخسرو - اینکه آقای حاج شیخ علی فرمودند لازم است صریحاً تکذیب شود بجهت اینکه با آقای معاون برمی خورد.

رئیس - آقایان نمایندگان بواسطه حساسیت خودشان تکذیب کردند.

مؤتمن المملک - مقصود من درباره اداره اوقاف قسمت اخیری که اظهار کردند چون اداره اوقاف تازه تشکیل شده است و اداره اوقاف هم خیلی لازم است اگر ما بخواهیم بودجه برود بوزارت مالیه چند ماه آنجا معطل نمایند و از آنجا بیاید برود بکمیسیون بودجه چندی هم آنجا معطل شود تا بگذرد اگر این اداره که تازه تشکیل شده است و سه ماه حقوق نگرفته پنجاه دیگر معطل شوند بکلی مأیوس میشوند بودجه موقتی هم نمیتوانند بنویسند خوب است بمعاون یک اعتباری در مقابل از آن میزان بودجه که نوشته داده شود که هر مبلغی را که صلاح میدانند پیشنهاد مجلس کنند و مجلس رأی بدهد با اجرا داده شود تا بودجه کل بگذرد و این را هم عرض میکنم که اگر ما بخواهیم قوانین از مجلس بگذرد خیلی وقت معطل میشویم یک

شخصی میآید و یک وقفنامه ارائه میکند حالا باید گفت اداره اوقاف تشکیل نشده است حالا قانون آن از مجلس گذشته است دو ماه در کمیسیون خواهد ماند بعد از اینکه آقای نایب السلطنه امضاء نمود و شروع بکار میکنند این کار را هم نباید بکنند باید با آنها مواجب داد اگر مجلس همراه باشد یک اعتباری پیشنهاد شود که تا گذشتن بودجه بتوانند کار بکنند.

فهییم المملک - چند روز قبل لایحه از طرف وزارت معارف فرستادند بمجلس و رجوع به کمیسیون بودجه شده بود که همینطور تقاضا کرده بودند که اعتباری داده شود کمیسیون بودجه نظر بسابقه اینکه این قبیل تقاضای های بودجه را مجلس توقیف میکند تا اینکه بودجه کامل بمجلس بیاید نظر به همین ملاحظه این تقاضا را نیز توقیف داشت که بودجه کل برسد حالا اگر مجلس اجازه میدهد بکمیسیون برود که در این خصوص مذاکره کند و الا مثل سایر تقاضاها توقیف نماید تا بودجه کل برسد.

رئیس - حالا بهتر این است که کمیسیون بکار پورتنی بدهد بمجلس آنوقت اگر مجلس اجازه داد کداده میشود.

ادیب التجار - مدتی است که بنده طرح قانونی برای منع احتکار غله بمجلس پیشنهاد کرده ام و هنوز از مجلس نگذشته است استدعا میکنم آنرا در دستور بگذارید که بگذرد بلکه جلوگیری از احتکار شود.

رئیس - ملاحظه بفرمائید این یکروز را که بر عده جلسات اضافه کردیم برای همین بود که اینگونه کارها را رسیدگی کنیم.

ادیب التجار - در این باب رأی گرفته شد بمدرست بکمیسیون مبتکرات این چیزی است بدیهی که از هر چیز مقدمتر است.

رئیس - از قرار معلوم هنوز در مجلس قابل توجه نشده است پس رأی میگیریم در قابل توجه بودن آن.

دکتر علیخان - بنده حضور آقای وزیر پست و تلگراف را مقنن میدانم و همان اظهار را که در اول جلسه کردم از بابت مستخدم خارجه اظهار میدارم چون آقایان وزرا تقاضا کردند که مسئله مستخدمین نظمی برای تجدید نظر بماند (۴۸) -اعت هم بیشتر وقت نخواستند از اینجهت تقاضا میشود که زودتر این پیشنهاد بمجلس تقدیم شود و فردا اینمطلب ختم شود که اقلاً این فقره بگذرد.

وزیر پست و تلگراف - برای جلسه آتی حاضر میشود فردا که جلسه علنی نیست نهایت جلسه فوق العاده است که تشکیل میشود قرار بود در روز سه شنبه جلسه کنند ولی اگر فردا هم بخواهند بگویند هیئت وزرا بیایند و اگر این مسئله را هم بخواهید که جزء دستور کنید ممکن است وزراء بیایند و آنرا جزء دستور قرار بدهید.

رئیس - فردا مجلس داریم اگر بخواهید تشریف بیاورید ممکن است.

حاجی عز الممالک - اولاً بنده با آقای دکتر علیخان در باب مستخدمین خارجه همراهم و در خصوص خالصجات که مکرر گفتم عرض کردم میخواستم عرض کنم اگر ممکن بشود جزء دستور روز یکشنبه بشود برای اینکه چیزی باول میزان نماند و تکلیف کمپانی در این خصوص معلوم نیست و معاون فواید عامه راهم خبر کنید بیاید.

شهبانی - بنده هم میخواستم در خصوص معاون عرض کنم که یک مطلبی که در مجلس گذشت دیگر تکرار نکنید سؤال فقط سؤال است مسئولیت نمیآورد و سؤالهای آقایان مثل این است که شاید چندین هزار تومان بدولت و ملت ضرر میرسد که در غیاب وزارت معاون وزیر اقدام کرده است و بنده کمال اعتماد را دارم و بایشان خیلی اظهار اعتماد میکنم و از که کمال اعتماد را بایشان داشتم سؤال نمودم.

ناصر الاسلام - عرض میکنم اولاً چند روز است که اسم بنده در میان اسامی کم میشود و مکرر تجربه کرده ام و بدست و سر و بتمام هیکل خودم اشاره کرده ام معدک از بین نمایندگان محو شده ام دیگر اینکه استدعا می کنم این است که چون اطلاعاتیکه ما کلاً باید داشته باشیم نداریم مگر وقتی که از اینجا خارج می شویم پاره چیزها را میشنوم راه اطلاع سوالات است تا یک اندازه میخواستم عرض کنم که یک چیزی را که وزراء اهمیت بآن نمی دهند همین سوالات است در حالتی که سؤالاتی هست که اگر روزاً جواب ندهند تولید بعضی اشکالات خواهد شد و نظام نامه داخلی وقت سؤال در اول مجلس و آخر مجلس معین کرده است که مسئله رفتن آقای رئیس خدمت آقای نایب السلطنه خوب بود توضیح میدادند بچه جهت رفته اند یا جز دستور فردا قرار می دادند اگر یک عده از نمایندگان یا رئیس را از برای اقتضای طبیعت یا برای صرف مذاکره شخصی خواسته اند این مسئله است ولی باز هم میگویم باید بتصویب مجلس باشد و بعد از آن باید بمجلس بیایند توضیح بدهند دیگر اینکه حرفهای جدیدی که در گیلان پیدا شده است و لایحه قطع تجاوزات غیر قانونی میکنند در ولایت که اسم نمیخواهم ببرم یکی راجع بتجاوزات اتباع عثمانی مثل (سقالاریس) و اتباع او که تمهیدات زیاد میکنند سؤالی کردم از وزارت خارجه بهیچوجه حاضر نشدند برای جواب دادن این سؤالی که اینقدر مهم است و تمام ادارات گیلان از کار خودشان باز مانده است با این تفصیل باز حاضر نمی شوند خیلی تعجب میکنم مثل اینکه تلگراف میکنند بهمه ولایات که این شخص در آنجا بفراری رفته است این تلگراف از طرف نظمیه برای چه چیز است این آنتریک بازیها برای چه چیز است بنده عاقبت اینها را خیلی وخیم میدانم.

رئیس - در مسئله توضیحی که فرمودید باید داده شود بنده در اول مجلس عرض کردم حالا هم عرض میکنم که آقای نایب السلطنه بتوسط تلفون اطلاع دادند که بایکی دو نفر ازو کلاً بیایند اینجا بنده جواب عرض کردم بطور رسمی بیاییم یا غیر رسمی جواب دادند هر طوری که میدانند بیایند اولاً موضوع مطلب را میدانستم چیست در هیئت رئیسه مشاوره کردیم که اطلاع بدهیم یا برویم به بیینیم چه مطلبی دارند و بعد بمجلس اطلاع بدهیم و ما هم جوابی که بنیابت سلطنت میدادیم عرض کردم آنچه راجع است بمجلس باید اطلاع بدهید (مجلس غروب آفتاب ختم شد)

جلسه ۱۴۴

صورت مشروح روز یکشنبه

۱۳ شهر رمضان ۱۳۲۸

مجلس دو ساعت و نیم قبل از غروب آفتاب در

در آن مجلس که قونسولها و سفارتها در آنجا بود جواب داد من میترسم بگویم اول شما امنیت بن بدهید بیایم مذاکره نمائیم نمیدانم بچه علت بوده شاید بجهت این بوده است که فقط خواسته بوده است متعذر بشود و یک عذری داشته باشد بعد باز مجدداً وزارت خارجه بیک زحمت دیگری دچار شدو در ثانی یک ترتیبی فراهم آورده است عاجلاً هم کمیسیون منعقد میشود و باید باینکار رسیدگی بکنند یکمطلب دیگری میخواهم بگویم و اگرچه این جائی نیست که وزیر خارجه ملاحظه نماید چه کنیم بدبختانه امن گیلان بعضی ملاحظات املاک خودشان را بطور اجاره رفته اند باتباع خارجه بیک ترتیبی معامله کرده اند و خود این وضع و ترتیبات و زحمات یک کاری نیست که وزارت خارجه و در عرض ده دوازده روز رفع نماید ولیکن سعی و مشغول است اگر مجالی بشود امیدواریم که این کارها را بتدریج اصلاح نماید یکمطلب دیگری که سؤال کردند اگرچه خارج از موضوع بود ولی چون آقای ناصر الاسلام اظهار فرمودند عرض میکنم و آن این بود که این اشخاص که رفته اند جدیداً تبعه خارجه شده اند از طرف وزارت خارجه چه اقدامی شده است یا اگر بخاطر آن باشد بعد از زمان هیئت مدیره در همینجا مجلس فوق العاده که شبها جمع میشدیم تشکیل شد و نطقها میشد من خاطر هستم از طرف کسمائی نطق آتشینی شد ولیکن تا بحال که یکسال است سه وزارت خارجه داشتید عقیده من این بوده است که وزارت خارجه خیلی سعی کرده است که اینکارها را اصلاح کند و این مفاسد را رفع کند ولی بد بختانه تراکم کارهای فوق العاده که پیش میآید نمیگذارد ولی سامی هستم که موفق شوم مخصوصاً از رشت و اصفهان و گیلان و مازندران و خراسان و خود طهران صورت خواسته ام که کسانی که ادعای تبعیت خارجه کرده اند بدون سند صورت بدهید و در این باب هم با سفارت روس مذاکره کرده ایم و انصاف هم میدهم که ایشان تا اندازه باینده اظهار مساعدت کرده اند.

ناصر الاسلام - بنده منتظر نبودم که وزیر امور خارجه باین ترتیبی که جواب فرمودند جواب مسئله مهم را اخیراً رجوع کنند که یک مقداری از تقصیر راجع بخود اهالی گیلان است و یک مقداری را هم راجع کنند بآن اشخاصی که در آنجا حاضر شدند بنده نمیتوانم راضی شوم که این جواب را برای جبران کردن و تعویق یک نفر که در آن هیئت همچو حرفی بوده است یا اینکه اهالی گیلان املاک خودشان را باتباع خارجه اجاره داده اند بدهند تا یک اندازه هیچ شایسته مقام مجلس شورای ملی نیست و حاضر هم نیستم که وزیر خارجه ایران اظهاراتی بکنم که شایسته مقام مجلس شورای ملی نیست و هیچ لازم نیست که اینطور ترمض بکنند که چرا املاک خودشان را باتباع خارجه اجازه داده اند و یا چرا اینطور کارها را کرده اند عرض کردم یک تبعه خارجه علناً چند نفر قفقازی آدم کس همراه خود برداشته است در شهر رشت و هر کس بخواهد جلو گیریش کند حرکت میدهند و زخم میزنند و حرکاتی می کنند که بهیچ قانونی این حرکات را نمیتوان کرد وقتی که شخص این حال را داشته باشد بر همه کس معلوم است و اما اینکه میفرمایند خوب

است نمایندگان بجهت کسب اطلاعات از کمیسیون خارجه استعمال بکنند اقلاً نمایندگان به چوجه با کمیسیون خارجه سؤال و جواب خارجی ندارند و گویا اغلب نمایندگان باینده شریک باشند که از روزی که کمیسیون خارجه منعقد شده است از هیچ مطلبی استعمال نکرده است رسم هم نیست یعنی کاریکه در آنجا قطع نشده است و اگر قطع میشد اطلاع پیدا میکردیم استدها میکنم تمنای میکنم بآن نحوی که لازم است بخط عملیات داخل شوید و این جواب اگر برای اسکاات بنده است که بنده عرض میکنم باین جواب قناعت می کنم ولی وزیر امور خارجه جدید داشته باشد خوب است داخل در عملیات هم بشوید ما وزیر امور خارجه فعال میخواهیم مایک وزیر امور خارجه می خواهیم که اقداماتی که میفرمائید جلو گیری نکنند و اگر قلع و قمع هم نمیکردند برای نمونه و امتحان و محض خاطر نمایندگان یک نفر را ممنوع نکردند والا که اگر بازم این نحو اظهاراتی که کرده اید بخواهید بفرمائید در موقع خودش حاضر که اظهارات خود را عرض کنم و بوظیفه نمایندگی خودمان عمل می کنیم .

وزیر امور خارجه - در تبعیت خارجه اگر یکی تبعه خارجه باشد هیچ وزیر امور خارجه نمیتواند تبعه خارجه را از تبعیت خارج کند و این که شامی گویند [ماوزر بند] دارند این بنظر خارج از وظیفه وزیر است که سؤال از آن کند و این را شما نمی توانید از وزیر امور خارجه بخواهید و اما اینکه عنواناتی میکنند که این وزیر خارجه آنطوری که باید بجدیت رفتار نمیکند گمان میکنم بنده خیلی جدیتم بیش از اینها است که تصور میفرمائید ولیکن یک مسئله است که شما نه فقط این است که می فرمائید وزیر خارجه کار نمی کند بلکه کمیسیون خارجه هم کار نکرده و نمیکند بنده که حالا وزیر خارجه هستم و در مجلس نیستم که دفاع کنم از کمیسیون مجلس شورای ملی ولی عرض می کنم کمیسیون خارجه آنوقتی که بنده بودم خیلی خوب کار میکرد و خیلی کار گذرانید و خیلی فوائد هم ملت از کارهای آنها خواهند برد.

ناصر الاسلام - بنده عرض نکردم بوزیر خارجه که شما جلو گیری کنید از تبعیت اتباع خارجه سئوالی را که کتباً نوشته ام و فرستاده ام و در اینجا هم شرح مفصلی که زبانی عرض کردم که از اشخاصی که اظهار تبعیت میکنند و از همه آنها معروف ترند جلو گیری بکنید اما می فرمائید که وظیفه من نیست که از اتباع خارجه جلو گیری کنم اما اگرچه دیپلمات هستم ولی خواهش می کنم یک جوری جواب بدهید که ظفره از جواب نباشد بنده نسبت ندادم بکمیسیون خارجه که هیچ کاری نکرده است عرض کردم که بنده از کارهای کمیسیون مسبوق نشدم و البته اگر کاری کرده بودند مسبوق می شدم محتمل است خیلی کار کرده باشند مثل سایر کمیسیون ها باید آنچه را که سؤال میکنند جواب بدهید اما در باب (ماوزر بند) ها که میفرمائید درست است این وظیفه این وزیر نیست نباید از وزیر داخله

سؤال شود.

وزیر امور خارجه - بنده دیگر عرضی ندارم که عرض کنم ولی خیلی خوشحالم از اینکه اظهاراتی که کردند از هر جایش که سوء تفاهمی میشد الحمد لله توضیح کردند.

حاجی فاتح الملک - خاطر نمایندگان محترم البته مسبوق است که راه طهران بقم سالها است ایجاد شده حالا بدست های مختلف گشته است از جانب دولت است یا خودش عجالتاً درست کمیانی لنج است این کمیانی از برای اینکه بسهولت مردم از این راه مسافرت نمایند در حالتی که می بینیم این راه در کمال خرابی است از عابری که از این خط عبور می کنند از هر مالی پانزده شاهی و از هر کالسه یک تومان می گیرند آنچه بنده اطلاع تحصیل کردم سابق بر این از قوافل که از آنجا عبور می کردند از هر مالی ه شاهی می گرفته اند و از قرار دادی که با دولت داده شده است هم پنج شاهی است و امروز ابداً مخارج این راه را نمی کنند و در حقیقت راه در نهایت خرابی است و ابداً درست نمی کنند در این موقع از وزیر امور خارجه اولاً خواهش می کنم در کلیه این قرار دادی که این کمیانی خودش داده است مطالعه بکنید چنانچه از عابری که سابق بر این از راه عبور می کردند از هر مالی پنج شاهی میگرفتند و در قرارداد اصلی هم که با دولت داده اند پنج شاهی است و حالا بعضی دسایس و وسایل و ترتیباتی که بنده حالا لازم نیست عرض کنم تا پانزده شاهی کرده اند ولی در قرارداد همان پنج شاهی است حالاً هم از آن قرار بگیرند نظر وزارت خارجه را جلب می کنم که باینجا بک رجوعی بکنند و چنانچه تجاوزی از قرار داد شده است جلو گیری نمایند اقدام نمایند که این راه را درست بکنند که عابری بسهولت بگذرند و این راه باید تعمیر شود علاوه بر این در خط عراق یکپولی می گیرند در حالتیکه آن راه را هیچ شوشه هم نکرده اند در صورتی که در اول قرارداد داده اند که این راه را شوشه بکنند و مبلغی بگیرند بکمقداری شروع کردند و بعد باقی آن را درست نکردند باز خاطر محترم وزارت خارجه را جلب می کنم که یک نظری در این امر بفرمایند .

وزیر امور خارجه - اولاً از جناب حاج فاتح الملک ممنونم که مرا از این مطلب مستحضر کردند البته تکلیف من است که هر کدام از نمایندگان محترم یک مسئله را می دانند بنده را مستحضر بکنند خیلی خیلی خوب است

ارباب کیخسرو - این بدیهی علاوه اینکه نظر تمام عالم بجراید است که اخبارات را در جرائد ببینند و نیز نظرها را خود مملکت هم بجرائد داخلی است که ببینند در جرائد چه گفتگو میشود یکی از چیزهایی که در جرائد دیده شده است این است که رهایی عثمانی در حدود ساوجبلاغ و همچنین شهرداری یا تجاوزات می کنند و همچنان در آن روزنامه نوشته بود با اینکه آن حدود امنیت دارد باسم اینکه امنیت ندارد باره اقدامات کرده اند از وزارت امور خارجه سؤال میکنم که اعتقاد خودشان

در این مطلب چیست اگر صحت دارد در این مسائل چه اقدامی فرموده اند اگر هم حقیقت ندارد چرا تکذیب نمیفرمایند که مردم بدانند که چیزی نیست .

وزیر امور خارجه - بلی اغلب از این اخباری که میرسد اگر از مراکز رسمی نرسد نمیتوان طرف اعتماد دانست و این بدیهی است که نه اینطور بلکه بعضی اخبار بوزارت خارجه می رسد که همین طور هست و البته مسبوق هستند که این مسئله از دیر گاهی که در میان است و امیدوار هستیم که خیلی زود از کلیه این قبیل مسائل بتوانیم خلاص بشویم دیگر گمان میکنم بیش از این مذاکره در این باب باید نشود .

ارباب کیخسرو - بنده عرض میکنم مقصود بنده این بود که اگر این مسائل حقیقت دارد باید از طرف وزیر خارجه اقدام در جلوگیری شود والا در همان روز رسماً باید تکذیب بشود که هواس مردم پریشان نباشد حالا دیگر از مقامات رسمی است یا از هر جا غرض این است که در جرائد که اینطور اخبار درج میشود در همان جرائد خود وزارت خارجه باید تکذیب کند که هواس اهالی پریشان نشود .

رئیس - سئوالات دیگری هم هست ولی حالا هم وقت گذشته است هم عده کافی نیست این است که نمی توان داخل مذاکره شد .

وزیر امور خارجه - بنده حاضر هر سئوالی دارم بفرمائید اینکه بنده کمتر بمجلس مقدس میآیم از کثرت مشاغلی است که دارم ولی برای جواب های نمایندگان حاضر .
(رئیس جلسه آتیه را بر روز سه شنبه دستور آنرا بقیه شور در دیوان محاسبات اعلام کرد .)
(مجلس پنج دقیقه بعد از غروب ختم شد)

جلسه ۱۴۵
صورت مشروح روز سه شنبه ۱۵ شهر رمضان ۱۳۲۸
دو ساعت و چهل دقیقه قبل از غروب آفتاب مجلس در نعت رباست آقای معزز الملک نایب رئیس دویم تشکیل شد .
صورت مجلس روز یکشنبه را آقای معاضد الملک قرائت نمود .
نایب رئیس - در صورت مجلس ملاحظه هست ؟
دکتر امیر خان - بنده راهم جزء غائبین بی اجازه نوشته اند در صورتیکه اجازه خواسته بودم .
صنیع الدوله - بنده راهم جزء غائبین بی اجازه نوشته اند در صورتیکه مریض بوده ام و تصور میکنم مرض را میشود عذر موجه دانست .
آقای امید حسین کرازی - از جمله اشخاصی که سر وقت حاضر نبوده اند بنده را نوشته اند و حال اینکه بنده دو ساعت بغروب در کمیسیون محاسبات حضور داشتم و سر وقت در مجلس بودم نمیتوانم بچه دلیل بنده را جزء غائبین سر وقت نوشته اند .
حاج مصدق الممالک - بنده راهم جزء غائبین بدون اجازه نوشته بودند در صورتیکه چند روز است که ناخوش بودم و به هیئت رئیسه هم اطلاع داده بودم .

حاجی شیخعلی - در صورت مجلس ذکر شده است که بتقاضای آقای حاجی آقا در خصوص تلکراف شیراز رأی گرفته شد که داخل مذاکره شویم و حال اینکه چند روز عده کافی نبود و رأی گرفته نشد فقط مقصود این بود که به بینند اکثریت تصویب می کند .

محمد هاشم میرزا - میخواستم عرض کنم خوب است امروز عوض آقای بهبهانی انتخاب شود چون عده کم است اقلعوض این یک نفر معین شود .
نایب رئیس - این جلسه که نخواهد شد برای اینکه دستور معین دادرولی اگر مجلس تصویب میکند برای جلسه آتیه جزء دستور شود .

ناصر الاسلام - در مسئله اجازه غیبت گویا مقرر شده بود که کتبا عذر موجه خودشان را به هیئت رئیسه بدهند و از آنجا ب اداره مباشرت فرستاده شود و از وظیفه آقای نایب رئیس بود که بگویند در صورتی که کتبا اظهار نکرده باشند آن عذر ها غیر موجه است و رسمیت ندارد دیگر اینکه در خصوص اظهار آقای عز الملک درباره رفتن دو نفر نمایندگان ببلدیه در صورت بطور مطلق نوشته است دو نفر از نمایندگان برخلاف قانون اقدامی کرده اند خوب بود آقای عز الملک که این اظهار را فرمودند تصریح می فرمودند که معین باشد و در حق سایرین احتمال داده نشود .

معاضد السلطنه - بنده و آقا میرزا اسدالله خان را جزء غائبین بدون اجازه نوشته اند در صورتیکه بنده و ایشان هر دو اجازه خواسته بودیم دیگر آنکه استدعا دارم استعفای بنده را بفرمائید قرائت نمایند .

نایب رئیس - اینکه فرمودید راجع ب اداره مباشرت است که جواب این اعتراضات را بدهند .
افتخار الواعظین - در صورت مجلس نوشته شده است که عوض آقای بهبهانی را قرار شد در جلسه آتیه انتخاب نمایند همچو چیزی گفته نشد فقط گفته شد باید عوض آقای بهبهانی را انتخاب کرد .
معاضد الملک - نوشته شده است قرار شد در جلسه دیگر انتخاب شود نه در جلسه آتیه .

آقای شیخ اسدالله - مکرر نوشته میشود در صورتهای مجلس غائبین با اجازه آخر این غائبین با اجازه میخواهند غیبت نمایند و از هیئت رئیسه اجازه داده میشود مکرر گفته شده است که این آقایان باید یک عذر موجهی داشته باشند تا از هیئت رئیسه اجازه داده شود یا خیر ؟

نایب رئیس - آن آقایانیکه همیشه اجازه میخواهند البته با عذر خواهند بود و هیئت رئیسه هم نظر باطمینانی که بآن آقایان دارد نمیتواند ایشان را تکذیب نماید .
ارباب کیخسرو - اینکه فرمودید ب اداره مباشرت است مکرر عرض شد هر وقت از هیئت رئیسه اجازه نامه میرسد اداره مباشرت میتواند او را غایب با اجازه بنویسد ولی وقتیکه اجازه نامه دیر می رسد اداره مباشرت چه گونه میتواند او را جزء غائبین با اجازه بنویسد (دیگر اظهاری نشده نایب رئیس صورت مجلس را امضاء نمود)
ارباب کیخسرو - اصل ۱۱ قانون اساسی میشود (اعضاء مجلس بدو که داخل مجلس میشوند

باید بترتیب ذیل قسم یاد نموده و قسم نامه را امضاء نمایند دیگر آنجا گفته شد در وقتیکه مجلس افتتاح میشود فقط ۶۱ نفر از نمایندگان در اینجا حضور داشتند که قسم خوردند و بعد از آن آقایان نمایندگانی که وارد شده اند هیچ قسم یاد نکرده اند در صورتی که بموجب این اصل باید در بدو ورود قسم بخورند و چون کارهای ما در مجلس مطابق قانون اساسی است خوب است در این باب قراری داده شود که موافقت کند با قانون اساسی .

نایب رئیس - در یکی از جلسات آتیه معین خواهد شد .

حس علیخان - برای تأیید فرمایش ارباب میخواهم عرض کنم چندین وقت در این موضوع صحبت شده است ولی معلوم نشده است چه روزی خواهد بود و واقعاً نمایندگانی که بعد رسیده اند و قسم نخورده اند چه روزی قسم خواهند خورد این است که بنده در اینموقع تقاضا میکنم که آن روز معین شود و برای جلسه آتیه گفته شود که آقایانیکه بعد وارد شده اند قسم بخورند و این محظور رفع شود .
(استیضاح نامه شاهزاده دکتر حیدر میرزا قرائت شد مشعر بر اینکه در خصوص تعدیات فوق العاده صارم الملک ایالت غیر قانونی کرمان و رفسنجان و ضدیت او با معاون رسمی ایالت از آقای رئیس الوزرا استیضاح میطلبیم)

رئیس - این استیضاح را اطلاع میدهم حاضر شده جواب بگویند .

(شروع بشور در قانون دیوان محاسبات شده ماده ۷۷ قرائت و بعد از مذاکره آقای مؤتمن الملک اصلاح ذیل را پیشنهاد نمود)
(معاذ که دیوان محاسبات بر دو طریق است اولاً طریق معمولی که عبارت از محاسبات ابتدائی بدون استنباط است ثانیاً طریق فوق العاده که عبارت از نقض حکم است که در فقره ثانوی ماده ۶۲ ذکر شده است)

(در ماده ۷۸ پیشنهاد ذیل را نمود)

عرض عالی که دیوان محاسبات داده میشود باید اسم شخص و طایفه و منزل و شغل و مطلب و مدعا و شرح دلایل و تاریخ قید شود)

در ماده ۷۹ پیشنهاد ذیل را نمودند .
احکام دیوان محاسبات بر سه قسم است احکام ابتدائی احکام قریبه احکام قطعی دیوان محاسبات موافق ماده ۶۲ ممکن است طرف اعتراض واقع شود در ضمن شور در ماده ۸۰ پیشنهاد نمود .
در احکام دیوان محاسبات باستثنای احکام مذکور در باره ۱۰۲ باید احکامی که ارائه شده است و تفسیراتی که داده شده است و نیز مستندات حکم باید قید شود)

در مواد ۸۱ و ۸۲ و ۸۳ و ۸۴ و ۸۵ و ۸۶ و ۸۷ و ۸۸ و ۸۹ و ۹۰ و ۹۱ و ۹۲ و ۹۳ و ۹۴ و ۹۵ و ۹۶ و ۹۷ و ۹۸ و ۹۹ و ۱۰۰ و ۱۰۱ و ۱۰۲ و ۱۰۳ و ۱۰۴ و ۱۰۵ و ۱۰۶ و ۱۰۷ و ۱۰۸ و ۱۰۹ و ۱۱۰ و ۱۱۱ و ۱۱۲ و ۱۱۳ و ۱۱۴ و ۱۱۵ و ۱۱۶ و ۱۱۷ و ۱۱۸ و ۱۱۹ و ۱۲۰ و ۱۲۱ و ۱۲۲ و ۱۲۳ که آخرین ماده قانون است در هر کدام جداگانه شور و مذاکرات لازمه بعمل آمد